

Можарова К.П.
кандидат політичних наук,
старший викладач кафедри соціології та психології
Національний університет «Одеська юридична академія»

ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СУСПІЛЬНУ ДУМКУ

Динамічний розвиток інформаційних технологій в умовах сьогодення обумовлює якісні перетворення у сфері сприйняття інформаційного продукту. Даний фактор створює підґрунтя для видозмінення політолого-психологічного інструментарію ретрансляції інформації, який активно використовується суб'єктами, що беруть участь у формуванні політичного процесу (держава, політичні партії, суспільні організації тощо). З метою досягнення тих чи інших цілей суб'єкти політичного процесу часто зустрічаються з необхідністю використання тих чи інших соціально-політичних технологій.

Соціально-політичні технології є значним за обсягом масивом апробованого на практиці інструментарію із трансформувannya сегменту даних в інформаційне поле, яке відповідає стратегіям досягнення та утримання влади на підставах законності та виборності. В залежності від спрямованості, змісту, креативності соціально-політичних технологій, способів їх конвертації у політичний простір більшою мірою залежить здатність суб'єкта їх застосування досягати намічених стратегічних та тактичних цілей [1, с. 22].

Суттєвий вклад у розробку концепції соціально-політичних технологій було внесено такими науковцями як Дж. Най, В. О. Лефевр, О. С. Ахієзер й іншими. Так, Дж. Най запропонував концепцію соціально-політичних технологій під назвою «м'яка сила», відповідно до якої здійснювати ефективне управління можна за допомогою використання «влади інформації та образів», що обумовлено включенням якомога більшої кількості учасників у процес інформаційно-комунікаційної взаємодії [2, с. 176].

Необхідно виокремити три види інформації: вихідні дані, інформаційний масив та інформаційний продукт. Кожен з цих видів інформації зазнає різного за ступенем маніпулятивного впливу суб'єкта, що оперує соціально-політичними технологіями. Найбільшого маніпулятивного впливу зазнає кінцевий інформаційний продукт, у той час як сфера даних є максимально об'єктивною і не передбачає суб'єктивного забарвлення.

Необхідно виокремлювати суб'єктів-ретрансляторів соціально-політичних технологій первинного і вторинного ряду.

Суб'єкти-ретранслятори первинного ряду є суб'єктами, які, маючи доступ до вихідних даних, для досягнення власних кінцевих цілей трансформують дану інформацію та адресують її суб'єктам-ретрансляторам вторинного ряду.

Суб'єкти-ретранслятори вторинного ряду, отримуючи дану інформацію, переслідуючи власну мету, застосовують соціально-політичні технології для її сприйняття кінцевими реципієнтами. Необхідність залучення суб'єктів вторинного ряду відбувається в тих випадках, коли інформація від суб'єкта-ретранслятора первинного ряду не була сприйнята належним чином його реципієнтами. У зв'язку з цим можна стверджувати, що перелік стандартних суб'єктів-ретрансляторів соціально-політичних технологій у політиці поряд з державою та політичними партіями поповнюється іншими суб'єктами, до яких можна віднести, наприклад, громадські організації, професійні спілки тощо. Таке твердження пояснюється тим, що дані суб'єкти також прагнуть до реалізації власних інтересів, які можуть бути використані суб'єктами політичного процесу.

Твердження про тотальну маніпулятивну природу соціально-політичних технологій є правильним лише з формальної точки зору (перевірки вихідних даних та інформації). З практичної ж точки зору застосування соціально-політичних технологій у формуванні інформаційного продукту переважно обумовлене неможливістю включити у зміст інформаційного продукту весь масив наявних даних з огляду на: вичерпність потенціалу інформаційного майданчика; меж потенціалу ефективного сприйняття реципієнтом інформації (рівень освіти і т.д.); неможливістю визначення прийнятної для кожного позиції сприйняття відповідного інформаційного приводу тощо.

Соціально-політичні технології реалізують власний вплив на суспільну думку в межах активного, пасивного, прихованого та кумулятивного сценаріїв.

Активні сценарії завжди спрямовані на аспекти формування інформаційного продукту як базового елементу оцінки ефективності інформаційної політики.

Пасивні сценарії є продуктом первинного аналітичного дослідження вихідних показників інформаційного сприйняття в суспільстві. Пасивні сценарії акцентують власний вплив не стільки на інформаційному продукті, скільки на елементах соціального сприйняття даного продукту (саме колективного сприйняття, а не суб'єктивного, які значно відрізняються одне від одного). Таким чином, активний сценарій буде досягати власної цілі за рахунок повної домінації в інформаційному полі та відсутності логічної альтернативи, тоді як пасивний сценарій спрямує власний вплив на активізацію соціальних стовпів суспільства (загальної чи спеціальної моралі тощо).

Приховані сценарії акцентовані навколо майбутніх потенційних перетворень та спрямовані на формування «критичної інформаційної маси». Приховані сценарії завжди мають розгалужену множинну інформаційну побудову, яка отримує власне кінцеве забарвлення винятково після настання всіх маркерних інформаційних подій і не може бути ефективно ідентифікована опонентами на проміжних етапах.

Кумулятивні сценарії є найбільш ресурсоемними та практикуються винятково макрополітичними суб'єктами (державами, міжнародними організаціями і т.д.) зі значною чи домінуючою вагою в побудові інформаційного простору. Кумулятивні сценарії передбачають широку свободу інформаційного маневру за рахунок зміни точки прикладання маніпуляційного впливу з урахуванням наявного політичного капіталу та рівня існуючої легітимності політичної платформи.

Держава, як головний суб'єкт первинного інформаційного поля, з точки зору кола доступних даних породжує інформаційне поле, яке потенційно може бути максимально широко критично оцінене. Впроваджені державою інститути інформації з обмеженим доступом, конфіденційної інформації, державної та комерційної таємниці практично є прикладом активної маніпуляції інформаційним полем. Водночас мотивація подібних дій лежить не у площині впливу на електоральне поле, а в сегменті побудови режиму національної інформаційної захищеності і тому має зовнішнє, а не внутрішнє спрямування.

Отже, можна зробити висновки, що: соціально-політичні технології є найбільш дієвим інструментом досягнення легітимізації політичної платформи для всіх суб'єктів владних процесів та асоційованих з ними суб'єктів; наближення до повної та об'єктивної інформації в межах будь-якого інформаційного продукту практично неможливе з огляду на неминучу суб'єктивізацію всіх отриманих даних; маніпулятивна складова соціально-політичних технологій є їх невід'ємною частиною, але виходить з різних за забарвленням практичних позицій та має різні цілі; держава – найбільший трансформатор масиву первинного блоку даних та домінуючий суб'єкт ретрансляції інформаційного продукту з ознаками високого ступеню прихованості, покликаної зміцнити режим зовнішньої інформаційної безпеки; ефективність соціально-політичних технологій значною мірою залежить як від якісної побудови аналітичної реципієнтної платформи, так і від практичного супроводження адекватного реаліям інформаційного продукту з його оперативним корегуванням.

Література

1. Марущак Е.М. Социально-политические технологии государственного управления как инструмент взаимодействия государства и общества / Е.М. Марущак // Вестник ПАГС. – 2009. – № 3. – С. 21 – 25.
2. Юрченко Н. Политические технологии формирования социальной солидарности как основа преодоления посткризисных явлений / Н. Юрченко // Право и управление. XXI век. – 2014. – № 2. – С. 175 – 182.